

IPARMŰVÉSZETÜNK KARÁCSONYA

a) AZ ORSZ. M. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KIÁLLITÁSA.

Magyar Hét alkalmával megindult és a hazai ipar felkarolására irányuló hatalmas sajtópropaganda azzal a jogos reménnyel biztatta iparművészeti műhelyeinket, hogy a karácsonyi vásár bőséges aratást hoz majd s hogy a közönség különös szeretettel keresi és veszi a magyar iparművészeti munkákat. E várakozás csak részben teljesült. Jóllehet a közönségnek bizonyos rétegét már áthatja a hazai iparelkek szeretete s az tüntetve és következetesen keresi és veszi is a magyar kezek munkáját, de még mindig vannak szegény Csonka-Magyarországon igen sokan, kik egykedvűen nézik iparunk küszködését s megszokásból, kényelmi okokból vagy az idegen holminak meggyökeresedett, megokolatlan túlbecsülése miatt nem szívesen veszik azt, amiről tudják, hogy magyar.

Ezért nem szabad ölbe tett kézzel napirendre térni a hazai ipar pártolását célzó mozgalom fölött, hanem szüntelenül újból és újból hangoztatni kell a magyar ipar (beleértve az iparművészetet is) jogosult követelését s minden megengedett eszközt megragadni, hogy kivívjuk megbecsülését annak, ami magyar koponyában fogamzott meg és magyar ügyesség hozott létre.

Általában mégis megállapítható, hogy a legutóbbi karácsonyi vásár számottevő összegeket hozott a hazai iparművészet munkásainak és hogy a tavalyinál jóval nagyobb áruforgalmat mutathat föl.

Az Orsz. M. Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán bemutatta a valás- és közoktatásügyi miniszternek a társulat kiállítóitól a külföldi magyar követségek részére megvásárolt iparművészeti tárgyakat. Az utcai nagy terem közepét a Kövesházi Kalmár Elza terve nyomán Seenger Béla r. t. műhelyében készült díszes világító márványkút foglalta el, melynek hajzatát bontó bájos női alakját a művész maga faragta. A falak mentén sorakozó vitrinákban az Orsz. Ház i p a r i Szövetség, az Our Shop és több jeles kézimunkázó iparművész nő pompás magyaros jellegű hímzései gyönyörködtetik a látogatókat.

A kerámia három udvari termet töltött meg egészen; de jutott még a többi négy terembe is bőven.

A társulat rendes kiállítóin, ú. m. a pécsi Zsolnay-gyár, a Herendi porcellángyár, Zilzer Hajnalka, Elisabetha, Endrő Margit (Karcag), Hódmezővásárhelyi művészek, a székesfehérvári Vass József flú hadiárvaházon és Gádor Istvánon kívül a nógrádverőcei Keramos megszűnése után külön önállósult Gorka Géza és Lonkay Antal (Three rose) először mutatták be az új műhelyeikben készült eredeti újszerű majolikáikat. Új kiállítók még a Kispesti majolika-, porcellán- és kályhagyár, Varga Béla (Keszthely). Előbbi köedényvázákat és virágtartókat, utóbbi pedig élénkfényű mázzal borított, szellemesen megkomponált magyaros díszítésű engobe-edényekkel szerepelt. A porcellánfestészetet Geszler Béla, Sasné Bátor Klára és Hamvas Magda dísz tárgyai képviselték. A többi kiállítási termék vitrináit a karácsonyi ajándékoknak alkalmas sokféle textil-, bőr-, fa- és fémtárgy foglalta el. Ujdonságszámba mentek az aranykoszorús kecskeméti vasművesmesternek, Tiringner Ferencnek, F. Kovács Erzsébet tervei nyomán készült művészies kovásoltvas-esillárjai, falikaros és egyéb lámpái, Csányi Ilus ötletes, tréfás autófétisei és Szikszay Sándor békési cukrászmesternek csodálatos készségrrel faragott magyaros bábsütőmintái. Élénk érdeklődést keltettek Jaschik Álmos tanár iskolájának eredeti ajándék-poleai, világítótestei és karácsonyfadíszei. Utóbbiak népies elemek artisztikus alkalmazásával készült színezett bábsütőmennyeket utánzó famodellek voltak. Mennyivel kedvesebbek, a gyermek lelkéhez közelebb állók és művészi szempontból is összehasonlíthatatlanul értékesebbek ezek a cukrászdákban árult izléstelen karácsonyfadíszeknél! Az ajándék-polecok — jóllehet tervezőik karácsonyesti használatra szánták — aligha fogják a gyantaillatú, hangulatot keltő karácsonyfát kiszorítani, de mindenesetre igen ötletes és figyelemreméltó megoldásai annak, hogy miként lehet aránylag csekély területen sokféle apró tárgyat ügyesen és tetszetősen elhelyezni. Ezért — azt hisszük — helyesebb alkalmazáshoz jutnának Jaschikék poleai kirakatokban, különösen ha tengelyük körül lassan forogva kínálnák a poleaikon elhelyezett apróságukat a nézőknek.

A szorosán vett karácsonyi kiállítással egyszerre a társulat által rendezett iparművészeti tervek kiállítás is volt látható. A társulat ezzel alkalmas adott tervező iparművészeinknek, hogy újabb jeles terveiket mutathassák be, viszont pedig a közönségnek, hogy bepillantást nyerhessen iparművészeink tervezői tevékenységébe. A társulat jövőben díjak kitűzésével szélesebb alapon kívánja előkészíteni a tervek kiállításokat, melynek elsejét most rögtönözve rendezte. Mint kiállító művészek ezúttal szerepeltek: »Ala« grafikusok csoportja, Benedek Kata, Bereck Margit, Bodon Károly, Ehrenfeld Miklós, Haranghy Jenő, Horváth Béla, Hujac M., Horváth Teréz, Kovács Erzsébet, Kovács Zsuzsa, Kőszegi Bella, Lamoss Molnár Farkas, Payer Gizella, ifj. Petry Béla, Tálos Gyula, Tötössy Edith, Vámszer Imre és Vessely Vilmos.

b) A SZÉKESFŐVÁROSI IPARRAJZISKOLA.

Az intézet a már évek óta rendszeresített karácsonyi vásárát ezidén is megnyitotta az érdeklődő közönségnek. A jeles vezetés alatt működő műhelyekben készült sokféle bútor, szőnyeg, üvegfestmény, ötvösmunka, majolika dísz tárgy, hímzés, könyvkötés, bőrdíszmű, hegedű, gobelin, grafikai művek stb. töltötték meg az iskola nagy kiállítási termét és a látogatók rövidesen elkapkodták a művészi és technikai szempontból egyaránt kifogástalan iparművészeti munkákat. Különösen figyelemreméltó volt a kiállításon a B e n t h e i m Artúr tanár terve nyomán készült ebédlő-bútorzat és az ugyanez által tervezett és a terézvárosi templom részére megrendelt díszes gyóntatószék. Kár, hogy a tervezőtől megkívták a templom barokkos stílusával megegyező formanyelv alkalmazását. Száz meg száz példát tudnánk felhozni arra, hogy híres nagy templomok berendezéseinek

kiegészítésénél a tervezők nem törődve a templom architektúrájának stílusával, mindig annak a korának stílusát alkalmazták, amelyben a berendezés illető része készült. Így pl. a bécsi Szt. István templom gotikus architektúrájába beleépítettek renaissance, barokk, empireoltárokat és epitafiumokat anélkül, hogy ezzel a templom belseje művészi egységének ártottak volna. Még nagyobb stílus-változatokat láthatunk a veneziai Szt. Márk templomában, amelynek külseje s belseje egyaránt a műtörténelem úgyszólván valamennyi stíluskorszakának alkotásait harmonikus egészé foglalja össze. De fonák helyzetbe sodorja az említett megkötöttség a tervezőt, mert arra kényszeríti, hogy mímeljen egy érzést, és élnie kell egy formanyelvvvel, amely sehogy sem egyezik a mai korrall.

De eltekintve az imént előadott elvi állásponttól, el kell ismernünk, hogy Bentheim tanár derekasan oldotta meg a kényes feladatot és az iskola faipari műhelye is tökéletes munkát végzett. Általában pedig megállapíthatjuk, hogy a székesfővárosi iparrajziskola vezetősége szoros kapcsolatot tart fenn a mindennapi élet követelményeivel és mindinkább igyekszik a műhelyeiben készülő munkákkal a fokozottabb igényeknek megfelelni. Mindenesetre el kell ismernünk, hogy az iskola — amellet, hogy a szorosán vett műszaki szakmák terén is igen értékes oktató munkát végez — iparművészetünk fejlődésének egy fontos és nélkülözhetetlen tényezőjévé vált.

Még megemlítjük, hogy az iparművészeti iskola volt növendékeinek egy csoportja az Iparművészeti Múzeum esernokának egy részében rendezett a karácsonyi ünnepek előtt néhány napos vásárt, mely — értesülésünk szerint — szintén kedvező eredményt ért el. Gy. K.

Hagyomány nem jelenti a letűnt korok formanyelvéhez való szolgai ragaszkodást, hanem a jelen kor szellemét kifejező módon való fejlesztést és eleven továbbképzést. Hagyományellenes a meddő, kiassott idő, mely képtelen önálló alkotásra s megakadályozni akarja a haladás apostolainak munkáját. Taut B.

Petry Béla: Exlibris.

Az ékszer megválogatásában és alkalmazásának módjában nyilvánul meg legjellemzőbben az emberek művészi tapintata. A maga helyén, a magában is szép ékszer fokozza az emberek megjelenésének kedves hatását. De ez ritka eset. Sokkal gyakoribb az, amikor viselőjének barbár ízlését árulja el az ékszer.